

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНСТИТУТ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність С2 Політологія

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини»

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 06 від 18 листопада 2025 р.

Завідувач кафедри

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'I. S. Monolatiy'. The signature is written in a cursive style.

Монолатій І. С.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Назва дисципліни	Інститут парламентаризму
Освітня програма	Політологія.
Спеціальність	052 Політологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни (основна/вибіркова)	Вибіркова
Курс / семестр	4 курс (7 семестр)
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 10 год / 4 год Семінарські заняття – 20 год / 6 год Самостійна робота – 60 год / 80 год
Викладач (-і)	Міщук Мар'яна Богданівна
Контактний телефон	0970878570
E-mail викладача	mariana.mishchuk@pnu.edu.ua
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/4220886fd41b3e39c2fe
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Інститут парламентаризму» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Політологія» для освітньої програми бакалавр «Політологія.», яка викладається в 7 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб здобувачі мали змогу орієнтуватись в розмаїтті концепцій парламентаризму, політичних поглядів на сутність парламенту в тісному взаємозв'язку з практикою державотворення в Україні; науково осмислювати сутність сучасної політичної боротьби різноманітного спектру партій, рухів та об'єднань та вміти свідомо визначити своє місце в суспільстві; пояснити характер функціонування парламенту в умовах переходу від тоталітарної до демократичної політичної системи, до громадянського суспільства та правової держави через аналіз провідних політичних ідей українських теоретиків;</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання дисципліни: ґрунтовне вивчення студентами політичних концепцій парламентаризму теоретиків світової та української суспільно-політичної думки, особливостей організаційної структури та функціонування представницького органу влади, парламентської та депутатської етики.</p>	

Основними цілями вивчення дисципліни є: опанування студентами понятійно-категоріальним апаратом; засвоєння матеріалу з курсу при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, індивідуальної роботи; аналіз важливих проблем; вміння застосовувати набуті знання у майбутній професійній і громадській діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК1.Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у політичній сфері суспільства, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій політичної науки.

Загальні компетенції:

ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-8. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК.1 Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК.2. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування ідей класиків парламентаризму.

СК.3. Здатність описувати, пояснювати політичні процеси на основі функціонування парламентаризму як форми народного представництва.

СК.5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування

СК.6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання:

РН01 Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН03. Вміти критично мислити у сфері політологічної діяльності.

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

РН13.Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10 год / 4 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20 год / 6 год

самостійна робота		60 год / 80 год	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
7-й семестр	052 Політологія	4 курс	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам.роб
Тема 1. ПАРЛАМЕНТАРИЗМ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВЛАДИ ЯК НАУКОВА ДИСЦИПЛІНА.	2		
Тема 2. СТАНОВЛЕННЯ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ.	2	4	10
Тема 3. ТИПИ ТА ФОРМИ ПАРЛАМЕНТІВ.		2	8
Тема 4. ФУНКЦІЇ ПАРЛАМЕНТІВ	2	2	8
Тема 5. НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ.		4	10
Тема 6. ПЛЕНАРНІ ТА ПОЗАЧЕРГОВІ ЗАСІДАННЯ.	2	2	10
Тема 7. ПАРЛАМЕНТСЬКА КУЛЬТУРА ТА ПАРЛАМЕНТСЬКА ЕТИКА		2	6
Тема 8. ВЕРХОВНА РАДА: ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА.		2	
Тема 9. ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.	2	2	8
Заг.	10	20	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає 4 форми контролю за навчанням студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) поточний контроль (30 балів); 2) контрольна робота (30 балів); 3) підготовка презентації/написання реферативної роботи (30 балів); 4) контроль самостійної роботи здобувачів (10 балів). <p>Завершується курс заліком.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів;

	<p>– вміння структурувати основні явища та елементи дисципліни – 10 балів; – знання теоретичних засад, поглядів і праць відомих дослідників – 15 балів; Загальна кількість – 30 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями: – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» – здобувач освіти не опанував</p>

	<p>навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності</p>	
Критерії оцінювання презентації/реферату	робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	25-30 балів
	наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	18-24 балів
	тема розкрита неповно	13-17
	робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	6-12 балів
	розкритий лише окремих аспект	5 бали
	презентація/реферат не захищений	0
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p> <p>Належне виконання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю в грудні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору визначеної положенням кількості балів.</p>	
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне</p>	

	<p>опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань.</p> <p>Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.</p>
--	---

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для здобувачів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності здобувача на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує здобувачеві повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.)

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти, регулюється **«Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»** (<http://surl.li/gmskrh>)

Здобувачам враховувати результати навчання, отримані в процесі неформальної освіти на курсах дистанційного навчання таких платформ, як Coursera, Prometheus, EdEra, Всеосвіта, тощою

Для прикладу, на платформі Prometheus, здобувачі можуть пройти курс: “Навчання для депутатів місцевих рад об'єднаних територіальних громад”. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/local-councilor-training/>

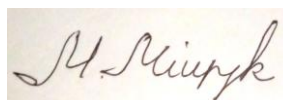
Визнання результатів неформального навчання в Університеті включає подання здобувачем заяви, ідентифікацію задекларованих ним результатів, їх оцінювання університетом та ухвалення рішення щодо зарахування відповідних освітніх компонентів або відмови у визнанні. Цей процес спрямований на забезпечення відповідності задекларованих результатів вимогам освітніх програм.

8. Рекомендована література

1. Закон України “Про вибори народних депутатів України”. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
2. Закон України “Про Регламент Верховної Ради України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
3. Кобець Ю.В., Міщук М.Б. Парламентська опозиція в правовій державі: статус, функції, моделі. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Соціально-гуманітарні виміри правової держави* (м.Дніпро, 30 квітня 2021 р.). Дніпро. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2021. С.114-119.
4. Крейденко, В. В. (2024). Інститут парламентаризму в Україні: формування, проблеми та перспективи розвитку. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*, (4), 17-24. <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.4.3>
5. Міщук М. Інститут парламентаризму. Методичні рекомендації щодо викладання дисципліни для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальністю 052 “Політологія”. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022. 43 с.
6. Міщук А., Міщук М. Парламентські вибори 1922, 1928 років: порівняльний аналіз. *Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Івано-Франківськ), (27-28 жовтня 2022 р.). Івано-Франківськ, 2022. С.190-198.
7. Міщук А., Міщук М. Українська радикальна партія-Українська соціалістично-радикальна партія: особливості функціонування (1918-1939 рр.). *Політична наука: теорія, методологія, практика: Монографія*. Івано-Франківськ, 2021. С.261-285.
8. Конституція України URL.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
9. Офіційний портал Верховної Ради України. URL. <http://www.rada.gov.ua>.
10. Парламентаризм як політичний інститут : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти [Електронне видання] / уклад.: А. Прохоренко, А. Пехник ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023.– 52 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/25689> (Серія: Навчально-методичні посібники)
11. Телестакова А. А. Імплементация зарубежного досвіду в українській парламентаризм / А. А. Телестакова, Г. Л. Амбруш, С. А. Мірзоян. *Актуальні проблеми інноваційного розвитку кластерного підприємництва в Україні* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (27 березня 2020 р., м. Київ). – Київ : КНУТД, 2020. С. 199-203.
12. Шумський, М. С. Парламентаризм в Україні: неформальні аспекти інституційних трансформацій = Parliamentarianism in Ukraine: informal aspects of institutional transformations : кваліфікаційна робота бакалавра / М. С. Шумський. Одеса, 2023. 70 с.
13. Hrebenuk Dmytro. European parliamentarism and establishing the content of the institutional authority within the EU parliament. URL. <https://journals.uran.ua/journal-vjhr/article/view/299728/292247>
14. Selinger William. Parliamentarism, From Burke to Weber. URL. https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=_zCdDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR6&dq=articles+on+parliamentarism&ots=NUE3JcNJ03&sig=WUMu3-kJULlcHH0JZlcmv5VSWu4&redir_esc=y#v=onepage&q=articles%20on%20parliamentarism&f=false

15. Shaker Ahmed Alshareef's. Inter-Parliamentary Cooperation: The Next Frontier in Global Politics November 2021. International Journal of Law and Public Administrationю 4(2):38 DOI: [10.11114/ijlpa.v4i2.5410](https://doi.org/10.11114/ijlpa.v4i2.5410)

Викладач:

A rectangular image showing a handwritten signature in black ink on a light-colored background. The signature appears to be 'M. Mishuk' written in a cursive style.

Міщук М.Б.